

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 187/2013-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. K., S., zastúpeného advokátom Mgr. F. P., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 NcC 653/2012-383 z 28. novembra 2012 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. K. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2013 doručená sťažnosť Ing. I. K., S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. F. P., B., vo veci namietaného porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 NcC 653/2012-383 z 28. novembra 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

Sťažovateľ je navrhovateľom vo veci vedenej Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16 C 141/1996 o ochranu osobnosti.

Uznesením okresného súdu č. k. 16 C 141/1996-358 z 21. septembra 2012 (ďalej len „uznesenie o uložení poriadkovej pokuty“) bola sťažovateľovi uložená poriadková pokuta v sume 820 €. Uznesenie o uložení poriadkovej pokuty odôvodnil okresný súd tým, že sťažovateľ sa nedostavil na pojednávanie nariadené na 27. jún 2012, pričom svoju neúčasť ospravedlnil a následne sa na pojednávanie nariadené na 5. september 2012 bez ospravedlnenia nedostavil napriek tomu, že bol na pojednávanie riadne predvolaný s tým, že jeho účasť na pojednávaní je nutná a predvolanie prevzal. Proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty podal sťažovateľ 23. októbra 2012 odvolanie.

Sťažovateľ 21. novembra 2012 vzniesol námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi JUDr. P. T., ktorú odôvodnil takto: «... v mojich očiach sa sudca JUDr. T. prestal javiť ako nestranný sudca dňom 5. 9. 2012, nakoľko nebol ochotný vo veci pojednávať kvôli môjmu „údajnému minútovému“ meškaniu a uložil mi pokutu, ktorá bola maximálna (§ 53, ods. 1, O. s. p.), a pritom nedošlo ku žiadnej skutočnosti, ktorá by sa dala kvalifikovať ako dôvod takto udelenej pokuty a to v maximálnej výške – viď horeuvedené odvolanie.

Vec je vedená už 16 rokov a ochrana osobnosti je tým značne oslabená na jej význame a z tohto pohľadu nie je možné považovať „údajne minútové“ meškanie za konanie, ktoré je sankciované podľa § 53, ods. 1 O. s. p. Neochota sudcu prejednať vec s „minútovým meškaním“ je nepochopiteľná a maximálna výška odzrkadľuje vnútorný myšlienkový postoj sudcu, ktorý považujem jednoznačne za zaujatosť voči mojej osobe (z neznámeho dôvodu), čo dokazuje samotné uznesenie zo dňa 21. 9. 2012.»

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza: „Krajský súd... 28. 11. 2012 rozhodol uznesením č. k.: 14 NcC/653/2012-383 tak, že sudca JUDr. P. T. nie je vylúčený z pojednávania a rozhodovania v tejto veci... Krajský súd... odôvodnil toto svoje rozhodnutie tým, že sťažovateľ namietal procesný postup sudcu v danej veci a od tohto postupu vyvodil zaujatosť sudcu, nakoľko z podanej námietky sťažovateľa vraj vyplýva, že sudca JUDr. P. T.

sa mu javí ako zaujatý z dôvodu, že mu uložil poriadkovú pokutu, pričom zo strany sťažovateľa k takému konaniu nedošlo. KS BB v tomto smere v odôvodnení poukázal na ustanovenia § 14, ods. 1 a § 14 ods. 3, O. s. p. s tým, že okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní o prejednávaní veci, alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach nie sú dôvodom na vylúčenie sudcu a že namietaný procesný postup sudcu nie je dôvodom pre vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci navyše, ak tento bude predmetom odvolacieho konania na základe podaného odvolania proti rozhodnutiu o uložení poriadkovej pokuty, ako aj na tú skutočnosť, že ten subjektívny pocit účastníka konania (sťažovateľa), ktorým sa mu javí vnútorný myšlienkový postoj sudcu k danému konaniu vec prejednať pre minútové meškanie ako nepochopiteľný, vraj nestačí k tomu, aby bol sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený. KS BB ďalej uviedol, že vyjadrenia samotného sudcu JUDr. P. T. vraj vyplýva, že tento sa vo veci necíti byť zaujatý, lebo vraj nemá žiaden vzťah k účastníkom ani k prejednáwanej veci a že okolnosti ohľadom uloženia poriadkovej pokuty nepovažoval za dôvod pre vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v danej veci a preto KS BB JUDr. P. T. nevyhlásil z prejednávania a rozhodovania v danej veci, lebo vraj k tomu neboli splnené zákonné predpoklady § 14, ods. 1 O. s. p. “

Sťažovateľ je toho názoru, že «KS BB... nevzal do úvahy skutočnosti vyplývajúce z ústavného princípu garantujúceho nestrannosť sudcu z objektívneho hľadiska. Dôvodom na vylúčenie sudcu v zmysle tohto hľadiska je už samotná pochybnosť o tom, že status sudcu v určitej pozícii môže vyvolať pochybnosť niektorého z účastníkov v spore, že sudca neposkytuje garanciu nestrannosti. Neprimeranosť výšky uloženia poriadkovej pokuty (820,00 eur je maximálna pokuta podľa § 53 ods. 1 O. s. p.) za nepreukázané „minútové meškanie“ sťažovateľa na pojednávaní vo veci (16 C/141/1996) dňa 05. 09. 2012 o 13.00 hod. a neochota sudcu JUDr. T. pojednávať vo veci...

vyvolávajú oprávnené pochybnosti, že sudca JUDr. T. neposkytuje garanciu nestrannosti, najmä aj v spojitosti s tým, že samotný sudca OS BB, JUDr. P. T., sa už v minulosti vyjadril, že rozhodne v neprospech sťažovateľa... Z toho pohľadu je pochybnosti vyvolávajúce aj doterajšie nerozhodnutie JUDr. T. vo veci 16 C/141/1996 a taktiež zamietnutie návrhu sťažovateľa na prerušenie konania, zo dňa 03. 03. 2012 uznesením OS BB, č. k.: 16 C/141/1996, zo dňa 29. 03. 2012...

nemožno súhlasiť so stanoviskom KS BB v uznesení č k.: 14 NcC/653/2012-383, zo dňa 28. 11. 2012, že by sťažovateľ v podaní námietky zaujatosti proti konajúcemu sudcovi, JUDr. T., namietal procesný postup sudcu (toto je predsa predmetom odvolania vo veci, o ktorom ešte odvolací súd nerozhodoval) a z neho vyvodzoval zaujatosť sudcu a ani nemožno súhlasiť s názorom KS BB, že „len subjektívny pocit účastníka konania (sťažovateľa) vraj nestačí k tomu, aby bol sudca JUDr. T., z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený, t. j. to, že sa sťažovateľovi javí vnútorný myšlienkový postoj sudcu, JUDr. T., ako nepochopiteľný v spojitosti s vyjadrením sudcu, JUDr. P. T., z ktorého vraj vyplýva, že tento sa vo veci necíti byť zaujatý lebo vraj nemá žiaden vzťah k účastníkom konania ani k prejednávanej veci a že okolnosti uloženia poriadkovej pokuty nepovažoval za dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v danej veci.

V zásade nemožno súhlasiť ani s tým, že by sudca, JUDr. P. T., nemal žiadny vzťah (aspoň subjektívny) k veci ochrany osobnosti sťažovateľa, o ktorej koná už viac ako 16! rokov (aj keď z rôznych a niekedy možno aj opodstatnených dôvodov). Dá sa predpokladať, že takých vecí JUDr. T., ako sudca, veľa nemá a z toho zrejme vyplýva jeho snaha vec už rozhodnúť, ale potom otázkou ostáva, prečo vo veci nepojednával, prečo nemal ochotu vo veci rozhodnúť (aj po uložení pokuty) a to napriek tomu, že v minulosti sťažovateľovi oznamoval... ako chce vo veci rozhodnúť... Za 16 rokov trvania predmetného konania sudca, aj nechtiac, k veci nadobudne určitý vzťah a v danej veci nemožno preto ani počítať s absolútnou nestrannosťou sudcu, JUDr. T., ako sa to javí sťažovateľovi. Domnievame sa, že skutočnosť, že samotný konajúci sudca, JUDr. P. T. sa vyjadril o svojej nezaujatosti ešte neznamená, že aj v skutočnosti je garantom nestranného sudcu. Zdôrazňujeme, že skutočnosť, či je sudca nestranný bol KS BB povinný (ako súd konajúci o námietke zaujatosti) skúmať z hľadiska ústavného princípu nestrannosti sudcu aj z objektívneho hľadiska. Tento ústavný princíp však KS BB pri výklade § 14, ods. 1, O. s. p. nezohľadnil...

Pokiaľ teda všeobecný súd dospel k svojmu rozhodnutiu tým sa nápadne podobá „divadielku“ odporcu... kedy po pracovnom úraze oslepol resp. nevidel do strán a pritom, keď išiel k zamestnávateľovi do firmy... šiel cez vrátnicu za podpory terajšej manželky a s bielou paličkou, no po návšteve podniku paličku odložil a pohyboval sa zjavne bez problémov. Uvedený podnik mu „pridelil“ byt vo vtedajšom centre mesta B... a „zabezpečil“ absolvovanie kurzu v Ústave pre nevidiacich v L... Samozrejme, že každý

môže byť chorý, ale konajúci sudca napriek pochybnostiam sťažovateľa... a ponuke zabezpečenia „dovozu“ odporcu na pojednávanie... ktorú sťažovateľ písomne predložil súdu... vo „vyjadrení“ sa k odpovediam odporcu... zo dňa 16. 08. 2010 na základe výzvy súdu zo dňa 03. 08. 2010, ktorá je založená v spise na č. l. 246 – tieto návrhy sťažovateľa súd neakceptoval, ale ani nezisťoval, či je zdravotný stav odporcu taký zlý (vyšetrením pred komisiou resp. cestou znaleckého vyšetrenia – posudku) a tak sudca „pripustil“ pokračovanie „divadelných dejstiev“ na tému „zdravotný stav odporcu... takéto okolnosti a skutočnosti (o ktorých bol sudca informovaný a nie sú v spise zachytené) sú naozaj ojedinelé svojou výnimočnosťou iba dokresľujú možnosť vzniku sympatií resp. antipatií voči stranám sporu, ktoré nie sú písomne zachytené v spise (písomnou formou) a ktoré konajúci sudca (už z hľadiska profesionality) vo svojom stanovisku o zaujatosti neuvedie, hoci sú mu známe a určite majú miesto v jeho vedomí/podvedomí, nakoľko sú do značnej miery výnimočné, veď treba mať na zreteli, že sudca nie je „umelovykonštruovaný útvar“, ale je človek a z toho dôvodu je prirodzené, že subjektívny vzťah sudcu, ktorý si vytvoril v pozícii „tretieho“ voči stranám sporu existujú a môžu objektívne reálne ovplyvniť jeho postavenie v roli sudcu v konaní, t. j. aj pri ukladaní predmetnej poriadkovej pokuty v maximálnej výške... Pochybnosti sťažovateľa tiež vyvolal napr. aj priebeh úkonu – výsluch svedka A. Ž... ohľadne vlastníctva P. O. Boxov č... na pošte 1 B... zmätočné odôvodnenie uznesenia č. k.: 16 C/141/1996-343, zo dňa 29. 03. 2012 spočívajúce v tom, že Ing. K. sa domáhal návrhom doručeným OS BB dňa 06. 03. 2012 prerušenia konania z dôvodu, že na daňovom úrade B. sa vedie konanie, vraj bližšie nešpecifikované, ktoré môže mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej ako aj z dôvodu, aby súd rozhodol vo veci o prerušení konania vo veci samej až do právoplatného skončenia trestnej veci sp. zn. 3 T 25/00 (vedenej na KS BB) po podaní návrhu na obnovu konania podľa § 109, ods. 1, písmeno b, O. s. p., čo nie je pravda, nakoľko sťažovateľ v „návrhu na prerušenie konania“, zo dňa 03. 03. 2012... presne špecifikuje o ktoré daňové konanie... ide...

Vzhľadom na to, že súd v konaní č. 14 NcC/653/2012-383, zo dňa 28. 11. 2012 rozhodol tak, že sudca OS BB, JUDr. P. T., nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vo veci sp. zn.: 16 C/141/1996 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú ochranu a to právo domáhať sa ustanoveným postupom prejednávania veci na nezávislom

a nestrannom súde, upravené v čl. 46, ods. 1, Ústavy SR ako aj právo na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov, ktoré je upravené v čl. 48, ods. 2, Ústavy SR.

Za porušenie týchto základných práv sťažovateľa považujeme to, že KS BB... rozhodol len na základe subjektívneho hľadiska nestrannosti a neskúmal, či sudca, JUDr. P. T., poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska, ktorá sa má posudzovať podľa vonkajších objektívnych skutočností. Za takéto posúdenie, vzhľadom na uvedené skutočnosti nemožno považovať konštatáciu KS BB o tom, že by sťažovateľ namietal (ako navrhovateľ) iba procesný postup sudcu vo veci ochrany osobnosti a z neho vyvodzoval zaujatosť sudcu a názor KS BB, že len subjektívny pocit sťažovateľa, ako účastníka konania o ochranu osobnosti, ktorým sa mu javí vnútorný myšlienkový postoj sudcu k danému konaniu vec prejednať resp. neprejednať pre „minútové meškanie“ ako nepochopiteľný, vraj nestačí k tomu, aby bol sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený.

Sme toho názoru, že KS BB neskúmal dôsledne napr. dôvod uloženia poriadkovej pokuty ako taký v zmysle § 53, ods. 1, O. s. p., ani pohnútky sudcu uložiť túto pokutu... Ide teda o rozhodnutie (KS BB) arbitrárne, čo je dôvod na jeho zrušenie...

už zo samotnej dikcie § 14, ods. 1, O. s. p. vyplýva, že sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak existujú čo i len pochybnosti o ich nezaujatosti vzhľadom na ich pomer k veci, účastníkom alebo zástupcom. Toto ustanovenie O. s. p. jednoznačne stanovuje povinnosť KS BB skúmať, či existujú oprávnené pochybnosti o nezaujatosti konajúceho sudcu.

Podľa nášho názoru sa KS BB pri posudzovaní zaujatosti sudcu relevantne nevysporiadal s objektívnym princípom, ktorý vyplýva z práva sťažovateľa na nestranný súd. Vzhľadom na to, že toto právo na nestranný súd má aj ústavnoprávny rozmer, jeho nerešpektovanie znamená nielen porušenie zákona, ale aj ústavy a medzinárodnoprávnych dokumentov. Podľa nášho názoru nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach sťažovateľa, ako účastníka konania na ochranu osobnosti, v ktorom koná sudca OS BB, JUDr. P. T. V našom prípade nebola vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti, čo vyplýva z vyššie uvedených skutočností.

O dĺžke konania na ochranu osobnosti sa KS BB vo svojom rozhodnutí (uznesení) ani nezmenil, hoci táto skutočnosť taktiež súvisí s uloženou pokutou, najmä

s jej primeranosťou/dôvodnosťou. Opísané konanie sudcu, JUDr. T., KS BB nezistil, lebo objektívne hľadisko jeho nestrannosti neskúmal, rozhodol arbitrárne v rozpore so zákonom, ústavou aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, čo určite nevzbudzuje dôveryhodnosť súdu v demokratickej spoločnosti.».

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné práva Ing. K. (sťažovateľa) upravené v čl. 46 ods. a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu Banská Bystrica porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica č. k. 14 NcC/653/2012-383, zo dňa 28. 11. 2012 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajskému súdu B. Bystrica prikazuje, aby vo veci konal.

4. Ing. I. K. priznáva trovy konania a právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd Banská Bystrica povinný zaplatiť na účet advokáta (advokátskej kancelárie) Mgr. F. P. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (rozhodnutia).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ústavy uznesením krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ústavy uznesením krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom. Napadnutým uznesením krajský súd rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 141/1996 o nevyhlúčení zákonného sudcu JUDr. P. T. z jej prerokovania a rozhodovania.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uvádza: „Z podanej námietky zaujatosti navrhovateľa vyplýva, že sudca JUDr. P. T. sa mu javí ako zaujatý z dôvodu, že mu uložil poriadkovú pokutu, pričom nedošlo z jeho strany k takému konaniu, ktoré by bolo dôvodom na uloženie poriadkovej pokuty. Z uvedeného leda vyplýva, že navrhovateľ namieta procesný postup sudcu v danej veci, od ktorého postupu vyvodzuje zaujatosť sudcu.

V zmysle § 14 ods. 3 O. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu, nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci, alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Namietaný procesný postup sudcu, nie je dôvodom pre vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci naviac ak tento bude predmetom odvolacieho konania na základe podaného odvolania proti rozhodnutiu o uložení poriadkovej pokuty.

Len subjektívny pocit účastníka konania, ktorým sa mu javí vnútorný myšlienkový postoj sudcu k danému konania vec prejednať pre minútové meškanie ako nepochopiteľný, nestačí k tomu, aby bol sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený.

Z vyjadrenia samotného sudcu JUDr. P. T. vyplýva, že tento sa vo veci necíti byť zaujatý, lebo nemá žiaden vzťah k účastníkom ani k prejednávanej veci. Okolnosti ohľadom uloženia poriadkovej pokuty nepovažoval za dôvod pre vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v danej veci.“

Ako už bolo uvedené, dôvodom námietky zaujatosti, ktorú vzniesol sťažovateľ voči zákonnému sudcovi, bola skutočnosť, že zákonný sudca uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu. Ústavný súd sa s odôvodnením uznesenia krajského súdu v celom rozsahu stotožňuje.

Uloženie poriadkovej pokuty je procesným postupom súdu, ktorý nezakladá dôvod na vylúčenie sudcu z prerokovávaní a rozhodovania vecí. Procesný postup súdu by mohol zakladať dôvod na vylúčenie sudcu iba vtedy, ak by išlo o procesný postup, ktorý je nezákonný, navyše by muselo ísť o opakované závažné porušenie procesných predpisov. Keďže o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty nebolo v čase rozhodovania o námietke zaujatosti rozhodnuté, nebolo možné konštatovať, že uloženie poriadkovej pokuty bolo v rozpore so zákonom, a preto neprichádzalo do úvahy vylúčenie sudcu iba na základe subjektívnych pocitov sťažovateľa, tak ako to správne konštatuje krajský súd v odôvodnení uznesenia.

Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že zbytočné prietahy v konaní sú dlhodobo považované za jeden z problémov súčasného súdnictva. Ukladanie poriadkových pokút účastníkom konania, ktorí sa bez ospravedlnenia nezúčastnia pojednávania, by sa malo stať štandardným nástrojom súdov, ktorými by sa zbytočným prietahom v konaní predchádzalo, čo by v konečnom dôsledku prispelo ku dôveryhodnosti súdnictva.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania pre zaujatosť v zmysle ustanovení § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. samotného sudcu, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 OSP, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal návrh podľa § 15a ods. 1 OSP) a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy. Základom nezávislosti a nestrannosti súdu je docieľiť právnu istotu, že práve sudy sú tými orgánmi štátu, ktoré poskytnú účinnú a nespochybniteľnú ochranu práva. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo). Za objektívne však nemožno považovať len to, ako sa nestrannosť sudcu subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Podľa § 15a ods. 3 OSP v námietke zaujatosti musí byť uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, a kedy sa účastník podávajúci námietku

zaujatosti o dôvode vylúčenia dozvedel. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, súd neprihliadne, v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

Krajský súd posudzoval zaujatosť zákonného sudcu z dôvodu uvedeného v námietke zaujatosti, ktorým bolo uloženie poriadkovej pokuty. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje v sťažnosti na ďalšie dôvody, pre ktoré považuje zákonného sudcu za zaujatého (napr. predchádzajúce vyjadrenia zákonného sudcu, že rozhodne v neprospech sťažovateľa, zamietnutie návrhu sťažovateľa na prerušenie konania, neakceptovanie návrhu sťažovateľa na vykonanie dôkazu, priebeh výsluchu A. Ž., zmätočné odôvodnenie rozhodnutia, ktorým súd nevyhovел návrhu sťažovateľa na prerušenie konania), tieto skutočnosti neboli dôvodom podanej námietky zaujatosti, a preto krajský súd zaujatosť sudcu z uvedených dôvodov ani nemohol posudzovať.

K vylúčeniu sudcu z prerokúvania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení sťažovateľom akcentovanej tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne. Analýza skutočností uvádzaných sťažovateľom v námietke zaujatosti vznesenej proti zákonnému sudcovi v označenej právnej veci vedenej okresným súdom a v sťažnosti podľa čl. 127 ústavy však podľa názoru ústavného súdu v danom prípade prijatie takéhoto záveru neumožňuje.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Vzhľadom na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd konštatuje, že uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, a zároveň považuje právny názor krajského súdu za legitímny a akceptovateľný. Ústavný súd nezistil, že by uzneseniu krajského bolo možné vyčítať svojvôľu alebo takú aplikáciu zákonných ustanovení, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti uzavrel, že skutkové alebo právne závery krajského súdu nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy.

Takto koncipované odôvodnenie dalo odpoveď na skutkovú a právnu podstatu sťažovateľom podaného návrhu na vylúčenie zákonného sudcu, a preto jeho obsah neosvedčuje okolnosti naznačujúce príčinnú súvislosť s možným sťažovateľom namietaným porušením jeho označených práv.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie

ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ústavy, a preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom

Sťažovateľ v sťažnosti namieta tiež porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom, ktoré odôvodnil takto: „*Vzhľadom na to, že súd v konaní č. 14 NcC/653/2012-383, zo dňa 28. 11. 2012 rozhodol tak, že sudca OS BB, JUDr. P. T., nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vo veci sp. zn.: 16 C/141/1996 porušil základné právo sťažovateľa... na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov, ktoré je upravené v čl. 48, ods. 2, Ústavy SR.*“

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESĽP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. marca 2009).

Sťažovateľ podal námietku zaujatosti na okresnom súde 21. novembra 2012. O námietke zaujatosti rozhodol krajský súd napadnutým uznesením 28. novembra 2012. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 19. decembra 2012 a dňom doručenia sa stalo právoplatným.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (13. februára 2013) už krajský súd nemohol porušovať základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd navyše konštatuje, že ak krajský súd rozhodol o námietke zaujatosti sťažovateľa v lehote 7 dní od jej podania, základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani v čase rozhodovania o námietke zaujatosti neporušil.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2013